

EFEE

EUROPOS ŠVIETIMO DARBDAVIŲ
FEDERACIJA

EUROPOS ŠVIETIMO PROFESINIŲ SAJUNGŲ
KOMITETAS – COMITE SYNDICAL
EUROPEEN DE L'ÉDUCATION

ETUCE ir EFEE jungtinė deklaracija

Veiksmų plano dėl mokytojo profesijos patrauklumo kūrimas

Šios deklaracijos paskirtis – sukurti tvirtą pagrindą tęsti dialogą tarp Europos švietimo sektoriaus socialinių partnerių, EFEE (Europos švietimo darbdavių federacijos) ir ETUCE (Europos švietimo profesinių sąjungų komiteto), siekiant kurti bendrą sektorinį požiūrį veiksmų planui dėl mokytojo profesijos patrauklumo visuomenėje didinimo ir taip nustatyti apibrėžtis, uždavinius, principus ir galimus veiksmus, kurių reikia bendrai imtis siekiant šio tikslo.

Šis požiūris susiformavo aštuonerius metus vykdant sektorinį socialinį dialogą; tai reiškia, kad švietimo sektoriaus socialiniai partneriai pripažino socialinio dialogo ir pajėgumų didinimo, abipusio pasitikėjimo ir bendradarbiavimo, įsitraukimo ir komunikacijos vaidmens svarbą¹ sprendžiant naujus ir atsirandančius švietimo iššūkius Europoje. Jau 2017 metais EFEE ir ETUCE pripažino, kad jungtiniai pajėgumų didinimo veiksmai sutampa su bendru šalių tikslu „plėtoti stiprų ir veiksmingą socialinį dialogą žmonių, dirbančių visų švietimo lygių švietimo įstaigose, taip pat mokinių ir studentų bei jų šeimų naudai“². Konkrečiai, 2013–2018 metais EFEE ir ETUCE bendrai dirbo ties trimis Europos švietimo sektoriaus socialinio dialogo (ESSDE) pajėgumų didinimo projektais³, kurie subūrė Europos ir nacionalinius socialinius partnerius prie

¹ ETUCE ir EFEE jungtinis pareiškimas dėl Europos švietimo sektoriaus socialinio dialogo galimybių plėtojimo (2016) ir ETUCE ir EFEE galutinė ataskaita „Europos švietimo sektoriaus socialiniai partneriai plėtojant dialogo per žinių perdavimą ir mokymą galimybes. ESSDE pajėgumų didinimo projektas II“.

² ETUCE ir EFEE jungtinis pareiškimas dėl Europos švietimo sektoriaus socialinio dialogo galimybių plėtojimo (2016).

³ „Europos švietimo sektoriaus socialiniai partneriai siekia ilgalaikės įtakos Europos švietimo politikos kūrimui pasitelkiant žinias ir sėkmingą socialinį dialogą. ESSDE pajėgumų didinimo projektas III“ (VS/2017/XXXX), „Europos švietimo sektoriaus socialiniai partneriai plėtojant dialogo per žinių perdavimą ir mokymą galimybes. ESSDE pajėgumų didinimo projektas II“ (VS/2015/0032), „Europos švietimo sektoriaus socialinio dialogo galimybių skatinimas sprendžiant naujus iššūkius ir analizuojant patirtį ir žinias“ (VS/2013/XXX). Šį darbą parėmė Europos Komisija iš Socialinio dialogo ir darbo santykių biudžeto eilutės.

bendro stalo dvidešimtyje ES valstybių narių ir dviejose ES šalyse kandidatėse⁴, taip pat per tris galutines konferencijas Briuselyje (Belgija), Amsterdamo (Nyderlandai) ir Sofijoje (Bulgarija).

Atsižvelgiant į dabartinius ir atsirandančius iššūkius švietimo ir mokymo srityje, įskaitant keleto ES valstybių patiriamą mokytojų trūkumą, šia deklaracija švietimo sektoriaus socialiniai partneriai Europos, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmeniu įsipareigoja didinti savo pajėgumus efektyviai dalyvauti socialiniame dialoge ir prasmingai dalyvauti švietimo politikos kūrime, prisidėti prie pokyčių ir skatinti mokytojo profesijos patrauklumą Europoje kaip kokybišką ir integracinių švietimo sistemų dalį.

Kontekstas ir iššūkiai

Socialinio dialogo atnaujinimą, skirtą sustiprinti jo vaidmenį visose ES valstybėse narėse, inicijavo Europos Komisijos pirmininkas Jean-Claude Juncker, kuris dar 2015 metų kovo mėnesį paskelbė „naują socialinio dialogo pradžią“. Europos institucijos ir įvairių Europos pramonės šakų socialiniai partneriai 2016 metais pasirašė jungtinį pareiškimą, kuriuo pabrėžė, jog Europos socialinis dialogas yra itin svarbi ES užimtumo ir socialinės politikos kūrimo dalis. Jungtinio „*ESSDE pajėgumų didinimo projekto III – Europos švietimo sektoriaus socialiniai partneriai plėtojant dialogą per žinių perdavimą ir mokymą galimybes*“ gyvavimo laikotarpiu 2017–2018 metais, Europos lyderiai patvirtino Europos socialinių teisių ramstį, suteikdami naują postūmį socialiniam dialogui kaip esminei augimą skatinančiai praktikai. Švietimo svarba siekiant daugelio pagrindinių ramsčio tikslų pabrėžiama Europos Komisijos ir Tarybos diskusijoje dėl [švietimo ateities](#) 2017 m. lapkričio 17 d. vykusiam Geteborgo viršūnių susitikime, skirtame aptarti, kaip Europai tapti lydere įgyvendinant Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. ir Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi tikslus. Šiuo atžvilgiu vyriausybės pripažįsta, jog švietimas atlieka pagrindinį vaidmenį „užtikrinant tvirtą ekonomiką, socialinę sanglaudą, aktyvų pilietiškumą ir tapatybę“.

Švietimas – pagrindinė institucija teisingumui ir ekonominei gerovei užtikrinti. 2015 m. kovo mėn. Europos Sąjungos švietimo ministrų priimtoje „[Paryžiaus deklaracijoje](#)“⁵ pabrėžiama, kad švietimas itin prisideda prie asmenybės vystymosi, socialinės įtraukties ir dalyvavimo, taip pat užtikrinant įtrauktį ir kovojant su nelygybe, įgalinant mokytojus ir stiprinant vaikų ir jaunuolių gebėjimą kritiškai mąstyti ir protingai spręsti, ypač interneto ir socialinės žiniasklaidos kontekste. Ten, kur švietimui teikiamas prioritetas, klesti ir visuomenė, ir ekonomika. Susidūrę su augančiais visuomenės poreikiais ir Europos augimo tikslais, Europos švietimo sektoriaus socialiniai partneriai, pripažinti abiejų pramonės pusių atstovais švietimo sektoriuje pagal EB Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 154–155 straipsnius, pripažįsta, kad sektoriuje patiriama įvairių sunkumų kuriant švietimo sistemas, kurios būtų kokybiškos, teisingos, įtraukios ir pritaikytos ateičiai bei taptų pagrindinė tvaraus vystymosi varomoji jėga. Šie sunkumai yra: demografiniai pokyčiai, technologijų pokyčiai, visuomenės pokyčiai ir politikos pokyčiai (būtent daugiapakopio valdymo sistemos, t. y. Europos semestras, strategija „Europa 2020“ ir strateginė programa „Švietimas ir mokymas 2020“, Europos švietimo erdvė 2025).

---

⁴ Kroatija, Lietuva, Slovėnija, Slovakija, Rumunija, Juodkalnija, Estija, Serbija, Kipras, Vengrija, Latvija, Lenkija, Ispanija, Bulgarija, Danija, Suomija, Airija, Italija, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai ir Portugalija.

⁵ Europos Sąjungos švietimo ministrų neoficialus susitikimas, „Deklaracija dėl pilietiškumo ir bendrų laisvės, tolerancijos ir nediskriminavimo vertybių skatinimo pasitelkiant švietimą“, 2015 m. kovo 17 d., Paryžius.

Nepaisant to, kad mokytojo profesija gali prisidėti prie socialinės lygybės visoje Europoje, 2018 m. birželio mėn. Sofijoje vykusioje socialinių partnerių konferencijoje tapo aišku, kad Europoje mokytojo profesija patiria vienodus sunkumus: darbuotojų trūkumą, mažą profesijos patrauklumą, įdarbinimo ir darbuotojų išlaikymo problemas. Kokybiškas gerai parengtų ir išlaikomų mokytojų mokymas yra kokybiško švietimo esmė. Be šių sunkumų, dar reikėtų permąstyti dėstyimo ir mokymosi aplinką atsižvelgiant į pirmiau minėtus sparčius mūsų visuomenės pokyčius.

Tikslai ir prioritetai

EFEE ir ETUCE mano, kad itin svarbu toliau drauge ieškoti bendrų sprendimų, kaip mokytojo profesiją padaryti patrauklesnę, kad visuomenė galėtų naudotis kokybiškais švietimo įstaigomis, kurios būtų įtraukios, dėmesingos besimokantiems ir tvarios organizacijos.

Šia deklaracija, kuri laikoma ketinimų protokolu pradėti kurti veiksmų planą dėl mokytojo profesijos patrauklumo, EFEE ir ETUCE siekia toliau vykdyti savo 2018–2019 m. ESSDE darbo programoje priimtą įsipareigojimą drauge dirbti sprendžiant mokytojų trūkumo problemą. Be to, mes norime toliau bendrai dirbti sprendžiant problemas, nustatytas prioritetinėmis per Europos ir nacionalinių socialinių partnerių apskritojo stalo susitikimus ir per 2018 m. birželio mėn. baigiamąją konferenciją Sofijoje, t. y. skatinti tinkamas darbo vietas ir gerinti darbuotojų sveikatą ir saugą, didinti teisingumą ir lygybę švietimo srityje ir remti mokytojus, instruktorius, mokyklų vadovus bei pagalbinių švietimo personalą.

Šie klausimai nėra „nauji“ mūsų kaip Europos švietimo sektoriaus socialinių partnerių darbe. Priešingai, jie sudarė mūsų bendro darbo pagrindą nuo pat ESSDE įkūrimo 2010 metais. Tačiau užuot traktavę šias problemas kaip atskirus klausimus, dabar mes siekiame taikyti labiau holistinį požiūrį ir naudoti jas kaip pagrindą mūsų tęsiamam bendro pajėgumų didinimo darbui siekiant veiksmingai dalyvauti socialiniame dialoge visais lygmenimis, kuris padėtų padaryti mokytojo profesiją patrauklesnę.

Šia deklaracija įsipareigojame pereiti prie kito etapo ir toliau tirti elementus, kurie padėtų atsakyti į šį klausimą ir parengti pamatus bendram veiksmų plano kūrimui.

Šiuos elementus sudaro klausimai, tiesiogiai susiję su mokytojo profesija:

1. Skatinti mokytojo profesijos vystymą, paremtą profesionalumu, tinkama profesine autonomija, įkvėpimu ir komandiniu darbu, taip pat tvariomis kokybiškais įdarbinimo ir darbo sąlygomis, karjeros perspektyvomis ir atlygiu, įskaitant sąžiningą darbo užmokestį, kitų patrauklių karjeros krypčių ir konkrečių valstybių narių ekonomikos sąlygų kontekste, ir skatinti karjeros galimybių įvairovę;
2. Remti mokytojus, instruktorius, mokyklų vadovus ir pagalbinių švietimo personalą, konkrečiai investuojant į kokybišką ir efektyvą pirminį mokytojų rengimą ir nuolatinį kvalifikacijos kėlimą.

Ir platesni klausimai, tiesiogiai įtakojantys (besikeičiantį) vaidmenį ir reikalavimus mokytojams, instruktoriams ir mokyklų vadovams mūsų švietimo sistemose:

3. Skatinti įtrauktį, teisingumą ir lygias galimybes, įskaitant lyčių lygybę švietimo srityje, sutelkiant dėmesį į augantį poreikį vystyti demokratišką ir įtraukią mokyklų kultūrą bei patenkinti visų besimokančiųjų poreikius;
4. Skatinti įtraukias, dėmesingas besimokantiesiems, tvarias ir tinkamas darbo vietas, taip pat gerinti darbuotojų sveikatą ir saugą bei profesinio ir asmeninio gyvenimo derinimą;
5. Skatinti visišką skaitmeninį raštingumą ir atsižvelgti į informacinių ir ryšių technologijų (IRT) poveikį švietimui;
6. Skatinti investicijas į kokybišką švietimą ir mokymą, įskaitant švietimo infrastruktūrose.

Be to, kaip pabrėžiama ESSDE pajėgumų didinimo projekto III galutinėje ataskaitoje, EFEE ir ETUCE pripažįsta, jog vertėtų išsamiau analizuoti įdarbinimo ir darbuotojų išlaikymo praktikos Europos šalyse poveikį mokytojo profesijos patrauklumui ir vyraujančiam mokytojų trūkumui.

Socialinių partnerių vaidmuo ir įsipareigojimai

Turint omenyje pirmiau nustatytus esminius elementus, Europos švietimo sektoriaus socialiniai partneriai ir jų nariai įsipareigoja tęsti ir stiprinti savo pajėgumų didinimą Europos ir nacionaliniu lygmeniu stipresnio sektorinio socialinio dialogo vardan, siekiant drauge dirbti didinant mokytojo profesijos patrauklumą šiais būdais:

- Ieškoti galimybių drauge kurti veiksmų planą dėl mokytojo profesijos patrauklumo;
- Didinti visuomenės informuotumą apie mokytojo profesijos svarbą ir vertę kokybiškose švietimo įstaigose, kurios būtų įtraukios, dėmesingos besimokantiesiems ir tvarios organizacijos, ir jų indėlį į visuomenės ateitį;
- Toliau nustatyti, spręsti ir rasti sprendimus šalinant kliūtis ir spragas pajėgimų didinimui siekiant efektyvaus socialinio dialogo Europos ir nacionaliniu lygmeniu;
- Toliau kurti bendrus veiksmus, skirtus propaguoti ir didinti socialinių partnerių pajėgumus veiksmingai dalyvauti formuojant švietimo politiką ir sprendimus visais lygmenimis;
- Keistis gerąja patirtimi ir palengvinti narių informacijos mainus.

Išvada

EFEE ir ETUCE, Europos švietimo sektoriaus socialiniai partneriai įsipareigoja aktyviai skatinti šią deklaraciją Europos lygmeniu ir pasitelkiant savo narių organizacijas nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis.

Ši deklaracija priimta 2018 m. lapkričio 19 d. Europos švietimo sektoriaus socialinio dialogo (ESSDE) plenariniame posėdyje.

Briuselis, 2016 m. lapkričio 19 d.

Daniel Wisniewski
Generalinis sekretorius
EFEE

Susan Flocken
Europos direktorė
ETUCE